

“EL GLORIOSO MARTIR S. MACHÍ”

Josep Mas Segura

El 17 d’abril de 2008, la casa “Soler y Llach Subastas Internacionales, S.A.”, treia a subhasta aquest lot: “0148 1700 ca. Grabado: Lote de 2 Xilografias: El Glorioso Martir S. Machí [Más:] Santa Isabel. 39 x 29 cm. Coloreadas de época”.

Al Ramon M. Razquin li va faltar temps per fer-m’ho saber. És un dels lots que, a més a més de la descripció, inclou una fotografia i això ens permet identificar sense cap dubte la imatge de Sant Magí.

“1700 ca.”, és la data que en suposa la casa de subhastes. Ens sorprenen dues coses: “Machí” i que està pintat a l’oriental o morisca¹, amb tocs de color blau, morat i vermell.

Tenim localitzades variants del nom Magí: Matji, Matgi, Maigi, Maiji... Però Machí era la primera vegada que ho vèiem. Vam suposar que podria ser en la pronúncia valenciana i per aquí vam començar a indagar.

El gravat d’“*El Glorioso Martir S. Machí*” no va signat. L’al-

¹ La tècnica de pintar a l’oriental o morisca consisteix en pintar sobre el gravat en negre taques de colors vius i llampants que moltes vegades desvirtuen el mateix gravat. Normalment se sucaven els dits en els diferents colors i s’estampaven sobre la imatge sense tenir en compte les línies del mateix dibuix. Malgrat el sistema rudimentari usat, aquestes ditades o llapissades no deixaven de donar-hi un toc original i vistós. Els colors emprats eren el vermell, el morat, el groc daurat, el blau intens i el verd fosc. (*Els tresors de Joan Amades, La col·lecció d’imatge impresa de l’Arxiu Joan Amades*, Ara llibres, Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana, Barcelona, octubre 2009).

tre gravat que acompanya el lot correspon a “*Santa Isabel Reyna de Ungria*”, porta les inicials “B.T.F.” i la data “1780”. Per les característiques del paper, format, dibuix, tinta, textura i adornaments, fan suposar que tots dos siguin obra del mateix gravador.

Qui pot ser aquest autor que signa “B.T.F.”? En una de les visites a la casa de l’Isidor Cònsul, va ensenyar-me el llibre, curiosament editat en paper registre, “*Imatgeria Popular a València. Gravat en Fusta i Metall. Estampes Religioses, Gojos, Auques, Al·leluies i Il·lustracions*. Seleccionades per Rafel Pérez Contel, Arts Gràfiques Soler, S.A. València. 1990”, on hi vaig trobar que aquestes inicials corresponen a Baltasar Talamantes.

A partir d’aquí la recerca és a Internet, on hi trobem imatges dels seus gravats (*Aleluya de los ejercicios gimnásticos, Escala de la vida, Figuras Grotescas, Rostros de doble imagen, etc.*), pinzellades biogràfiques i la informació de la Tesi Doctoral “*Contribución al Estudio de la Xilografía Valenciana del Siglo XVIII: Baltasar Talamantes. Análisis de su Obra Firmada*” (1989), de la Dra. Blanca Rosa Pastor Cubillo, titular del “*Departamento de Dibujo, Facultad de Bellas Artes de San Carlos, UPV (Universitat Politècnica de València)*”.

El següent pas ha estat localitzar la Sra. Blanca Rosa Pastor, per demanar-li més informació sobre Baltasar Talamantes i com podeu veure, amb l’amable resposta d’un article pel Quadern (*Vegis l’article de la pàgina 39*), l’agradable sorpresa que s’inspirés per fer aquesta Tesi en l’obra d’Agustí Duran i Sanpere i de Joan Amades² i la confirmació de l’autoria del gravat.³

Al llibre “*Pels Camins de la Història, Agustí Duran i Sanpere, Fundació Salvador Vives Casajuana, Barcelona, 1973*”, a la pàgina 122, hi trobem incorporat l’article publicat a “*Diario de Barcelona,*

² Conocí a este grabador a partir de los libros de Duran i Sanpere y Joan Amades, pero pude comprobar que trabajó aquí en Valencia y hay bastantes tacos xilográficos hechos por él aquí, en Valencia.

³ Ha sido un descubrimiento muy grato para mí conocer la imagen de Sant Machí, en la que se ve claramente ciertos rasgos propios de la factura de Baltasar Talamantes. Esta estampa no estaba reseñada en ningún documento ni tampoco está entre los fondos de tacos xilográficos de Valencia.

el 14 de juny de 1970”, *Baltasar Talamantes, Gravador de València*.

També hi trobem a l'apartat de “*Làmines*”, el gravat “*La Sagrada Família al taller de Sant Josep*” (làmina núm. 31) i part de l’”*Auca de figures grotesques*” (làmina núm. 32).

L'any passat, Mn. Joan Roig i Montserrat, Rector d'Ulldemolins, Poeta i un dels millors entesos del món dels Goigs, ens va fer saber que estava treballant, per encàrrec del Gogistes Tarragonins, en l'edició d'un llibre sobre els Goigs de Sant Magí i demanava informació de Joaquim Segura i Lamich, autor de la lletra dels goigs de la Col·lecció de Ricard Vives i Sabaté, publicats a Vilanova i la Geltrú l'any 1973, amb el número 717 de l'esmentada col·lecció.

El Ramon M. va localitzar vida i obra de Joaquim Segura i ho vam enviar a Mn. Joan, juntament amb el llibre “*Palestra Universitària, 9, U.N.E.D., Centre Associat, Cervera, 1997.*”, on el Sr. Josep M. Llobet i Portella, publica uns goigs, unes cobles i altres textos de Sant Magí al treball: “*Un llibre de cançons religioses del rector de Vilagrasseta (Primera meitat del segle XVIII)*”. També hi vam incloure una fotocòpia en color del gravat “*El Glorioso Martir S. Machí*”, per si Mn. Joan en sabia alguna cosa més.

El passat dia 24 de maig, es va presentar a les 8 del vespre, a la Sala de Plens del Palau de la Diputació de Tarragona, “*El llibre dels Goigs de Sant Magí, 20, Joan Roig i Montserrat, Gogistes Tarragonins, 2009*”. A la portada del llibre hi ha precisament el gravat: “*El Glorioso Martir S. Machí*”...

Si més no, és ben curiosa la història recent d'aquest gravat, passa de la fredor d'una sala de subhastes a ser portada d'un llibre.